

Sygn. akt III AUa 2038/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 sierpnia 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Cierpiał (spr.)
Sędziowie:	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans
Protokolant:	inspektor ds. biurowości Agnieszka Perkowicz

po rozpoznaniu w dniu 6 sierpnia 2014 r. w Poznaniu

sprawy z wniosku **M. M.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.**

o spłatę świadczenia

na skutek apelacji pozwanego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu

z dnia 6 sierpnia 2013 r. sygn. akt VIII U 1985/13

oddala apelację

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Jolanta Cierpiał (spr.)	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer
-------------------------------------	-----------------------------	-------------------------------

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 marca 2013r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w P., powołując się na treść art. 151 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2013 roku, poz. 267), odmówił uchylenia decyzji z dnia 12 października 2011r. w części, w jakiej decyzja ta zawiesza, na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 roku, nr 291, poz. 1707) w zw. z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 roku, nr 153, poz. 1227 ze zm.), prawo do emerytury za okres od dnia 1 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012r. W uzasadnieniu organ rentowy powołał się na treść art. 190

Konstytucji RP oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r., sygn. akt K 2/2012 ogłoszony w dniu 22 listopada 2012 r., mocą którego od dnia 22 listopada 2012 r. utracił moc prawną art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W ocenie organu rentowego powyższy wyrok nie ma zastosowania do przypadającego przed dniem 22 listopada 2012 r. okresu zawieszenia emerytur na podstawie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Równocześnie organ rentowy wskazał, że decyzją z dnia 27 grudnia 2012r. podjęta została wypłata emerytury dla odwołującej od dnia 22 listopada 2012r.

Powyższą decyzję zaskarżyła w przepisany trybie i terminie M. M., wnosząc o jej zmianę poprzez uchylenie decyzji z dnia 12 października 2011r. w części, jakiej decyzja ta zawiesza prawo do świadczenia za okres od dnia 1 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012r. oraz o wypłatę świadczenia z ustawowymi odsetkami.

Wyrokiem z dnia 6 sierpnia 2013r., sygn. VIII U 1985/13, Sąd Okręgowy w Poznaniu zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 20 września 2011r., znak (...) i stwierdził brak podstaw do zawieszenia prawa do emerytury odwołującej M. M. i wstrzymania jej wypłaty za okres od dnia 1 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012r.

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu I instancji stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

M. M. urodziła się w dniu (...) Od dnia 1 lipca 1991 r. do sierpnia 2013 r. pozostawała w zatrudnieniu w (...)Inspekcji (...) (...) w P..

W dniu 25 marca 2009 r. M. M. wystąpiła z wnioskiem o emeryturę. Decyzją z dnia 13 lipca 2009 r. organ rentowy uwzględnił wniosek i przyznał jej prawo do świadczenia **od dnia 1 marca 2009 r.** Organ rentowy ustalił stały termin płatności emerytury na 6 dzień każdego miesiąca.

Decyzją z dnia 20 września 2011 r. organ rentowy, powołując się na treść art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw oraz ustawę z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych od dnia 1 października 2011 r. wstrzymał wypłatę emerytury M. M..

W dniu 10 kwietnia 2012 r. M. M. wystąpiła do ZUS z wnioskiem o wypłatę emerytury wstrzymanej z urzędu od 1 października 2011 r., powołując się na wyrok TK z dnia 28 lutego 2012 roku, K5/11

Decyzją z dnia 30 maja 2012 r., na podstawie art. 114 ust 1 i 103a ustawy o emeryturach i rentach ZUS II Oddział w P. odmówił podjęcia prawa do wypłaty emerytury wstrzymanej od dnia 1 października 2011 r.

Kolejnym wnioskiem z dnia 6 grudnia 2012 r. , który wpłynął do pozwanego w dniu 10 grudnia 2012 r. M. M. wносиła o wznowienie postępowania o wypłatę świadczenia emerytalnego od dnia 1 października 2011 r.

Decyzją z dnia 27 grudnia 2012 r. ZUS podjął wypłatę emerytury dla odwołującej, w związku z wyrokiem TK, począwszy od dnia 22 listopada 2012 r.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. wydanym w sprawie o sygn. akt K 2/2012, Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 roku Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227 ze zmianami), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Sentencja powyższego wyroku została ogłoszona w dniu 22 listopada 2012 r.

Decyzją z dnia 7 stycznia 2013r. organ rentowy wznowił wypłatę emerytury M. M. od dnia 22 listopada 2012 r. i uchylił decyzję z dnia 12 października 2011 r. w części, w jakiej dotyczy zawieszenia wypłaty emerytury od dnia 22 listopada 2012 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy oraz dokumentów znajdujących się w aktach organu rentowego.

Mając powyżej przedstawiony stan faktyczny na uwadze oraz przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych, ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw oraz wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012r. w sprawie o sygn. akt K 2/12, Sąd Okręgowy stwierdził, że odwołanie jest w całości zasadne. Sąd wskazał, że Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 13 listopada 2012r., sygn. akt K 2/12, ogłoszonym w dniu 22 listopada 2012r. w Dz. U. pod poz. 1285, orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 roku Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 roku Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej. Sąd I instancji ustalił, że brak rozwiązania stosunku pracy przez wnioskodawczynię nie może mieć wpływu na wypłatę świadczenia emerytalnego. Wprawdzie od dnia 1 stycznia 2011r. do ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. dodany został przepis art. 103a, to jednak powyższy przepis znajduje zastosowanie tylko do tych ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury po dniu wejścia w życie tego przepisu, natomiast w chwili kiedy wnioskodawczyni nabywała prawo do emerytury takiego warunku w obowiązujących przepisach nie było. W swych rozważaniach Sąd I instancji stwierdził, powołując się na orzeczenia Sądu Najwyższego, że przedmiotowy wyrok Trybunału Konstytucyjnego jest skuteczny *ex tunc*.

Sąd *meriti* wskazał, że w stanie faktycznym sprawy poza sporem pozostaje, że wnioskodawczyni należy do kręgu osób objętych wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r., albowiem prawo do emerytury nabyła przez dniem 1 stycznia 2011r. – **od 1 marca 2009r.**, a więc w okresie, kiedy realizacja prawa do tego świadczenia nie wymagała rozwiązania stosunku pracy. Sporny był okres od dnia 1 października 2011r. do dnia 21 listopada 2012r. i w tym zakresie należało zmienić zaskarżoną decyzję ZUS bowiem nie było podstaw do zawieszenia świadczenia ubezpieczonej w tym okresie.

Wskazując na powyższe na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd I instancji uwzględnił odwołanie M. M., o czym orzekł w sentencji wyroku.

Przy tym postanowieniu z dnia 6 sierpnia 2013r. Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁰ § 2 k.p.c. przekazał do organu rentowego wnioski odwołującej o przyznanie prawa do odsetek ustawowych od zaległej emerytury za okres od 1 października 2011r. do 21 listopada 2012r.

Powyższy wyrok w całości apelacją z dnia 28 sierpnia 2013r. zaskarżył organ rentowy. Apelujący ZUS zarzucił Sądowi I instancji naruszenie art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012r.

Wskazując na powyższe, apelujący ZUS wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i stwierdzenie, że prawo do emerytury M. M. ulega zawieszeniu i wstrzymaniu od dnia 1 października 2011r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Sąd Apelacyjny stwierdza, że zarzuty apelacji nie mogą prowadzić do zmiany zaskarżonego wyroku.

Przechodząc do tej części rozważań na wstępie przytoczyć należy podstawy prawne.

Ustawą z dnia 21 stycznia 2000r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 9, poz. 118) ustawodawca dodał do art. 103 ustawy o emeryturach i rentach z FUS ust. 2a, wprowadzając obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. Od 1 lipca 2000r., tj. od daty wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, do 7 stycznia 2009r., nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane – zostało zawieszona. Wskazany art. 103 ust. 2a został uchylony mocą art. 37 pkt. 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. Nr 228, poz. 1507). Od 8 stycznia 2009r. treścią ryzyka emerytalnego ponownie było osiągnięcie odpowiedniego wieku. Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 r.

Od 1 stycznia 2011r. obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy o emeryturach i rentach z FUS na podstawie art. 6 pkt. 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 roku Nr 291, poz. 1707), znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz, którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS objął wszystkich emerytów, czyli tych, którzy prawo do emerytury uzyskają od momentu jego wejścia w życie oraz tych, którzy przeszli na emeryturę wcześniej. Ci emeryci, którzy nabyli prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. mogli ją pobierać bez rozwiązania umowy o pracę jeszcze przez 9 miesięcy od daty wejścia w życie zmiany, czyli do 30 września 2011 r. Jeżeli do tego momentu stosunek pracy nie ustał, wypłata emerytury została przez ZUS wstrzymana, poczynając od 1 października 2011r. Podkreślić należy, że art. 103a, uniemożliwiając realizację prawa do emerytury do czasu rozwiązania stosunku pracy, konstruuje treść ryzyka emerytalnego jako prawo do odejścia z rynku pracy i uzyskania świadczenia emerytalnego. Ryzyko emerytalne to zdarzenie prawne uzasadniające realizację prawa do emerytury.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012r., sygn. K 2/12 (OTK-2012/10/121), Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 roku, w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku z dnia 13 listopada 2012r. stwierdził, że określenie treści ryzyka emerytalnego przez ustawodawcę jest dla adresatów takiej regulacji informacją, jakie warunki muszą spełnić, żeby zrealizować swoje prawo do świadczenia emerytalnego. W tym kontekście, jeśli ubezpieczony już raz te warunki skutecznie spełnił, tj. osiągnął wiek emerytalny i odpowiedni staż pracy w okresie od 8 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2010r., to niedopuszczalne jest – z punktu widzenia zasady ochrony zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, nakazanie mu zastosowania się do nowej treści ryzyka, czyli nakazanie mu ponownego zrealizowania już raz skutecznie zrealizowanego prawa do emerytury.

Skutkiem omawianego wyroku Trybunału Konstytucyjnego jest utrata mocy art. 28 ustawy zmieniającej z dnia 16 grudnia 2010 r. z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009r. do 31 grudnia 2010 r.

Przepis art. 190 ust. 4 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przewiduje, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego o niezgodności z Konstytucją, umową międzynarodową lub z ustawą aktu normatywnego, na podstawie którego zostało wydane prawomocne orzeczenie sądowe, stanowi podstawę do wznowienia postępowania.

Zgodnie z art. 190 ust. 3 Konstytucji, orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego wchodzi w życie z dniem ogłoszenia, jednak Trybunał Konstytucyjny może określić inny termin utraty mocy obowiązującej aktu normatywnego.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że wnioskodawczyni M. M., która nabyła prawo do emerytury od dnia 1 marca 2009r. mieści się w wąskim kręgu osób, w stosunku do których Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010r. M. M. nabyła bowiem prawo do emerytury w okresie, co do którego Trybunał Konstytucyjny wypowiedział się w wyroku K 2/12. Jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny w przytoczonym wyroku obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie ma zastosowania do osób, które nabyły prawo do emerytury w okresie od dnia 8 stycznia 2008r. do dnia 31 grudnia 2010r., zatem również w odniesieniu do wnioskodawczyni.

Nie znajduje uzasadnienia w tym miejscu argument apelacji ZUS, że wyrok Trybunału Konstytucyjnego spowodował uchylenie art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw dopiero od dnia 22 listopada 2012r. Przy takiej argumentacji i interpretacji art. 190 Konstytucji, uchylenie art. 28 wskazanej powyżej ustawy w odniesieniu do świadczeń nabytych w okresie od dnia 8 stycznia 2008r. do dnia 31 grudnia 2010r. nie miało by w ogóle znaczenia. Sąd Apelacyjny wskazuje, że skoro wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie zawiera żadnych wskazań odnośnie skutków czasowych, należy rozumieć właśnie jego działanie wstecz, wobec merytorycznego rozstrzygnięcia. Trafnie Sąd I instancji uznał, że wyrok Trybunału działa ex tunc. Wbrew twierdzeniom apelacji to właśnie powyższa interpretacja art. 190 Konstytucji staje się ugruntowaną w doktrynie i orzecznictwie.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację organu rentowego w całości.

del. SSO Katarzyna Schönhof-Wilkans	SSA Jolanta Cierpień (spr.)	SSA Iwona Niewiadowska-Patzer
-------------------------------------	-----------------------------	-------------------------------